

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва, обліку та фінансів
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету

 Наталія КИРИЧЕНКО

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 27 ПОВЕДІНКОВІ ФІНАНСИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітній рівень бакалавр
(бакалавр, магістр)

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація
(освітньо-професійна програма) «Фінанси, банківська справа та страхування»
(назва спеціалізації, освітньої програми)

факультет ЕКОНОМІЧНИЙ
(назва факультету)

2025–2026 навчальний рік

Робоча програма _____ дисципліни «Поведінкові фінанси» _____ для
 (назва навчальної дисципліни)
 здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за
 освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»,
 спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Розробники:

*Тетяна ПОВОД, доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів, к.е.н.,
 доцент*

 (автори, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
підприємництва, обліку та фінансів
 Протокол від «28» _____ серпня _____ 2025 року № 1

Завідувач кафедри

Алла КАРНАУШЕНКО

«28» _____ серпня _____ 2025 року

Схвалено методичною комісією економічного факультету
 Протокол від «29» _____ серпня _____ 2025 року № 1

Затверджено на Вченій раді економічного факультету
 Протокол від «29» _____ серпня _____ 2025 року № 1

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Обов'язкова ОК 27	
Змістових частин – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		3-й	-
Загальна кількість годин – 90/90		Семестр	
		6-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		22 год.	-
		Практичні, семінарські	
		22 год.	-
		Лабораторні	
		0 год.	-
		Самостійна робота	
46 год.	-		
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44/46 (49%/51%)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У сфері фінансів, як і у всіх інших областях своєї діяльності, люди діють під впливом сформованих стереотипів мислення, ілюзій сприйняття, упереджених думок, помилкового аналізу інформації та інших суб'єктивних поведінкових факторів, які в сукупності здійснюють потужний вплив на процес прийняття рішення фінансово-інвестиційного характеру.

Мета навчальної дисципліни «Поведінкові фінанси» – формування у здобувачів вищої освіти базових знань з теорії поведінкових фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування та вивчення поведінки суб'єктів господарювання.

Завдання навчальної дисципліни «Поведінкові фінанси» полягають у висвітленні теоретико-методичних засад функціонування поведінкових фінансів; виявленні поведінкових факторів в різних аспектах аналізу ринків і роботи суб'єктів господарювання; вивченні механізмів формування цих

факторів у поведінці економічних агентів тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Поведінкові фінанси» здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- теоретичні основи поведінкових фінансів, їх предмет, методи та місце в системі економічних наук;
- сутність раціональної та ірраціональної поведінки економічних суб'єктів у процесі прийняття фінансових рішень;
- основні концепції, моделі та інструменти поведінкових фінансів;
- психологічні, емоційні та соціальні чинники, що впливають на фінансову поведінку індивідів та інституцій;
- види когнітивних викривлень, евристик і поведінкових ефектів у фінансовій сфері;
- особливості поведінки інвесторів, споживачів фінансових послуг, фінансових менеджерів та інших учасників фінансових відносин;
- закономірності прояву поведінкових факторів на фінансових ринках;
- причини виникнення ринкових аномалій, спекулятивних бульбашок, панічних настроїв і фінансових криз з позицій поведінкового підходу;
- напрями практичного застосування поведінкових фінансів у сфері особистих, корпоративних та публічних фінансів.

вміти:

- застосовувати теоретичні положення поведінкових фінансів для аналізу фінансових процесів і явищ;
- виявляти та оцінювати вплив поведінкових чинників на прийняття фінансових рішень;
- ідентифікувати когнітивні викривлення, евристики та інші поведінкові ефекти у діяльності суб'єктів фінансових відносин;
- аналізувати поведінку учасників фінансових ринків в умовах невизначеності та ризику;
- пояснювати причини відхилення реальної фінансової поведінки від моделей раціонального вибору;
- оцінювати вплив поведінкових чинників на динаміку фінансових ринків та формування ринкових аномалій;
- використовувати інструменти поведінкового аналізу при обґрунтуванні фінансових рішень;
- розробляти рекомендації щодо мінімізації негативного впливу поведінкових помилок у фінансовій діяльності;
- застосовувати поведінковий підхід у вирішенні практичних завдань у сфері інвестування, заощадження, управління ризиками та фінансового планування.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Фахові компетентності спеціальності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки та фінансів за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури, зокрема в аграрній сфері.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання (зокрема фінанси аграрних підприємств), фінанси домогосподарств, фінансові (фондові) ринки, банківська система та страхування.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання:

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як

демократичної, соціальної, правової держави.

ПР 26. Демонструвати здатність ухвалювати рішення та здійснювати професійну діяльність у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку з дотриманням норм законодавства, принципів академічної доброчесності, етики та нетерпимості до проявів корупції.

ПР 28. Здійснювати збір, критичне оцінювання та аналітичне опрацювання фінансової й нефінансової інформації для обґрунтованого прийняття управлінських рішень.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робочою програмою передбачено розподіл дисципліни «Персональні фінанси» на дві змістовні частини, протягом одного семестру.

Змістова частина 1 Теоретико-методологічні засади теорії поведінкових фінансів.

Тема 1. Розвиток теорії поведінкових фінансів.

Місце теорії поведінкових фінансів у системі економічної науки, а також її роль у суспільному розвитку. Етапи розвитку теорії поведінкових фінансів. Особливості I етапу розвитку теорії поведінкових фінансів. Загальна характеристика II етапу розвитку теорії поведінкових фінансів. Особливості III етапу розвитку теорії поведінкових фінансів.

Тема 2. Економічна поведінка як передумова формування поведінкових фінансів

Економічне мислення й емоційний інтелект як базис економічної поведінки. Моделі соціальної поведінки. Сутність, причини, структура та класифікація економічної поведінки. Моделі економічної поведінки

Тема 3. Виникнення поведінкових фінансів та їх розвиток

Поведінкова економіка та людина в ній. Витоки формування поведінкової економічної теорії. Місце поведінкових фінансів у поведінковій економічній теорії.

Тема 4. Місце теорії поведінкових фінансів у розробці програм економічного розвитку.

Сутність стимулів та їх значення у забезпеченні економічного розвитку. Інвестування у програмі економічного відновлення. Фінансове забезпечення розвитку освіти. Демографічна політика: контроль за чисельністю населення. Проведення боргової політики: видача позик. Списання боргів.

Тема 5. Процес прийняття рішень: передумови прийняття невірних рішень, або спотворень в передбаченнях.

Процес прийняття рішень у дослідженнях Д. Канемана та А.Тверскі. Особливості та функціональне призначення Системи 1 та Системи 2. Евристичні

стратегії прийняття рішень.

- евристика доступності.
- евристика репрезентативності.
- евристика прив'язки та пристосування.

Змістова частина 2. Поведінкові засади функціонування фінансового ринку та економіки в цілому.

Тема 6. Поведінкові ефекти індивідуума в економіці.

Ірраціональність у поведінці індивідуума. Суть поведінкових ефектів економічних агентів. Значення та основні риси поведінкових ефектів групи володіння. Особливості прояву поведінкових ефектів групи порівняння. Властивості та дія поведінкових ефектів групи передбачення.

Тема 7. Біхевіористика у прийнятті рішень: теорія поколінь.

Основоположники теорії покоління та її розвиток. Теоретичні засади теорії поколінь. Імплементация теорії поколінь у вітчизняні реалії.

Тема 8. Біхевіористика у поведінці натовпу.

Сутність натовпу та його особливості. Особливості формування натовпу. Теорії про натовп. Психологічний портрет натовпу.

Тема 9. Поведінкові аспекти економічних тенденцій.

Ірраціональний початок або Spiritus Animalis. Довіра як фактор визначення економічних тенденцій. Мультиплікатор довіри. Значимість справедливості для економічного розвитку. Грошова ілюзія та зловживання в економіці.

Тема 10. Поведінкові рішення домогосподарств

Поведінкова теорія особистості. Поведінкова теорія споживання. Психологічні феномени процесу прийняття економічних рішень в умовах ризику та невизначеності.

Тема 11. Інформаційна ефективність у розвитку економіки.

Підходи до розуміння сутності ефективного фінансового ринку. Умови ефективності фінансового ринку. Теорія шумової торгівлі Ф. Блека. Обмежений арбітраж та ірраціональність інвесторів (економічних агентів) в економічних відносинах. Доповнення до шумової теорії торгівлі:

- стратегія зупинки втрат;
- стратегія страхування портфеля;
- теорія оверреакції та андерреакції;
- теорія інформаційних каскадів.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
<i>Змістова частина 1 Теоретико-методологічні засади теорії поведінкових фінансів.</i>						
Тема 1. Розвиток теорії поведінкових фінансів.	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Економічна поведінка як передумова формування поведінкових фінансів	8	2	2	-	-	4
Тема 3. Виникнення поведінкових фінансів та їх розвиток	8	2	2	-	-	4
Тема 4. Місце теорії поведінкових фінансів у розробці програм економічного розвитку	8	2	2	-	-	4
Тема 5. Процес прийняття рішень: передумови прийняття невірних рішень, або спотворень в передбаченнях	8	2	2	-	-	4
ПКЗЧ 1						
Разом	40	10	10			20
<i>Змістова частина 2. Поведінкові засади функціонування фінансового ринку та економіки в цілому.</i>						
Тема 6. Поведінкові ефекти індивідуума в економіці.	8	2	2	-	-	4
Тема 7. Біхевіористика у прийнятті рішень: теорія поколінь	8	2	2	-	-	4
Тема 8. Біхевіористика у поведінці натовпу	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Поведінкові аспекти економічних тенденцій	9	2	2	-	-	5
Тема 10. Поведінкові рішення домогосподарств	8	2	2	-	-	4
Тема 11. Інформаційна ефективність у розвитку економіки.	9	2	2			5
ПКЗЧ 2						
Разом	50	12	12			26
Усього годин	90	22	22	-	-	46

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Тема 1. Розвиток теорії поведінкових фінансів.	2
2	Тема 2. Економічна поведінка як передумова формування поведінкових фінансів	2
3	Тема 3. Виникнення поведінкових фінансів та їх розвиток	2
4	Тема 4. Місце теорії поведінкових фінансів у розробці програм економічного розвитку	2
5	Тема 5. Процес прийняття рішень: передумови прийняття невірних рішень, або спотворень в передбаченнях	2
6	Тема 6. Поведінкові ефекти індивідуума в економіці.	2
7	Тема 7. Біхевіористика у прийнятті рішень: теорія поколінь	2
8	Тема 8. Біхевіористика у поведінці натовпу	2
9	Тема 9. Поведінкові аспекти економічних тенденцій	2
10	Тема 10. Поведінкові рішення домогосподарств	2
11	Тема 11. Інформаційна ефективність у розвитку економіки.	2
	Разом	22

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Тема 1. Розвиток теорії поведінкових фінансів.	2
2	Тема 2. Економічна поведінка як передумова формування поведінкових фінансів	2
3	Тема 3. Виникнення поведінкових фінансів та їх розвиток	2
4	Тема 4. Місце теорії поведінкових фінансів у розробці програм економічного розвитку	2
5	Тема 5. Процес прийняття рішень: передумови прийняття невірних рішень, або спотворень в передбаченнях	2
6	Тема 6. Поведінкові ефекти індивідуума в економіці.	2
7	Тема 7. Біхевіористика у прийнятті рішень: теорія поколінь	2
8	Тема 8. Біхевіористика у поведінці натовпу	2
9	Тема 9. Поведінкові аспекти економічних тенденцій	2
10	Тема 10. Поведінкові рішення домогосподарств	2
11	Тема 11. Інформаційна ефективність у розвитку економіки.	2
	Разом	22

6. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Тема 1. Розвиток теорії поведінкових фінансів.	4
2	Тема 2. Економічна поведінка як передумова формування поведінкових фінансів	4
3	Тема 3. Виникнення поведінкових фінансів та їх розвиток	4
4	Тема 4. Місце теорії поведінкових фінансів у розробці програм економічного розвитку	4
5	Тема 5. Процес прийняття рішень: передумови прийняття невірних рішень, або спотворень в передбаченнях	4
6	Тема 6. Поведінкові ефекти індивідуума в економіці.	4
7	Тема 7. Біхевіористика у прийнятті рішень: теорія поколінь	4
8	Тема 8. Біхевіористика у поведінці натовпу	4
9	Тема 9. Поведінкові аспекти економічних тенденцій	5
10	Тема 10. Поведінкові рішення домогосподарств	4
11	Тема 11. Інформаційна ефективність у розвитку економіки.	5
	Разом	46

Самостійна робота здобувачів має своєю метою забезпечити розширення й поглиблення теоретичних і практичних знань у сфері фінансового обліку; набути уміння застосувати теоретичні знання при вирішенні конкретних

облікових завдань; шукати сучасні наукові досягнення і застосовувати їх при організації фінансового обліку на конкретному підприємстві при складанні фінансової звітності.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-програмного матеріалу (нормативні документи, П(С)БО, ПКУ, монографії, брошури, статті, публікації, періодичні видання та ін.) з будь-якого проблемного питання як у теоретичному, так і в практичному їх аспекті. Здобувач самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Крім цього здобувач формує опорний конспект лекційного матеріалу, тези доповідей, презентацій, проходження онлайн-курсів в рамках неформальній освіти.

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання – це різновид самостійної роботи, яка визначається як, спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчальної дисципліни без участі викладача. Реферати стимулюють до більш глибокого вивчення предмета, розвивають вміння користуватися навчальною літературою і законодавством, складати бібліографію.

Складення реферату передбачає вибір теми, опрацювання запропонованої та додаткової літератури, складення плану, написання реферату. Реферат має бути виконано самостійно. Мета написання реферату полягає у набутті здобувачем знань з фінансового обліку, вміння і навичок працювати з науковою літературою і нормативно-правовими актами, самостійно аналізувати і узагальнювати матеріал, робити і формулювати власні висновки та пропозиції.

За допомогою рефератів здобувач глибше вивчає найбільш складні проблеми навчальної дисципліни, вчиться правильно оформлювати роботу та докладати результати своєї праці. Виконання індивідуального завдання сприяє формуванню у здобувачів інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому фахівцю, виховує у здобувачів стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи.

Підготовка реферату включає в себе наступні *етапи*:

1. Вибір теми;
2. Підбір і вивчення спеціальної літератури та нормативно-правових актів
3. Складання плану реферату;
4. Викладення змісту теми;
5. Оформлення реферату,
6. Усний виклад реферату.
7. При використанні цитат з літературних та наукових джерел слід пам'ятати, що вони необхідні для підтвердження у списку джерел. При цьому автор повинен дотримуватися політики академічної доброчесності. Здобувачу доцільно звернути увагу на такі характерні недоліки, які трапляються при написанні

реферату: механічне, дослівне переписування використаної літератури; поверховий, не аргументований виклад основних теоретичних положень; невідповідність між змістом роботи та її планом; абстрактний виклад теми, відсутність посилань на чинне законодавство України; недбалість і неграмотність викладу.

Після написання реферату здобувач повинен докласти його зміст на практичному занятті. Автор роботи має викласти основні положення розділів та підрозділів свого дослідження, обґрунтувати наукову і практичну значимість обраної теми, сформулювати пропозиції чи рекомендації. Після виступу, при необхідності, відповісти на запитання викладача та інших учасників практичного заняття.

Перелік тем наукових рефератів з Поведінкових фінансів для самостійної роботи здобувачів

1. Теоретико-методологічні засади розвитку поведінкових фінансів
2. Еволюція наукових підходів до аналізу фінансової поведінки економічних суб'єктів
3. Поведінкові детермінанти прийняття фінансових рішень в умовах ризику та невизначеності
4. Когнітивні викривлення як чинник відхилення від раціональної моделі фінансової поведінки
5. Евристичні механізми у процесі прийняття інвестиційних рішень
6. Емоційні та психологічні чинники формування фінансової поведінки індивідів
7. Теорія перспектив у системі сучасних поведінкових фінансів
8. Поведінкові аспекти інвестиційної діяльності індивідуальних інвесторів
9. Феномен надмірної впевненості та його вплив на ефективність фінансових рішень
10. Стадна поведінка учасників фінансових ринків: природа, прояви та наслідки
11. Поведінкові фактори виникнення та розвитку спекулятивних фінансових бульбашок
12. Роль поведінкових чинників у формуванні ринкових аномалій
13. Поведінкові передумови розвитку фінансових криз
14. Інформаційна асиметрія та її вплив на фінансову поведінку економічних агентів
15. Соціально-психологічні чинники формування фінансової поведінки домогосподарств
16. Поведінкові аспекти прийняття рішень у сфері особистих фінансів
17. Вплив медіа та інформаційного середовища на поведінку учасників фінансового ринку
18. Поведінкові фінанси у системі корпоративного фінансового менеджменту
19. Прикладні аспекти використання інструментарію поведінкових фінансів у фінансовому аналізі
20. Сучасні напрями та перспективи розвитку поведінкових фінансів у контексті трансформації фінансових ринків

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального

матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають з допомогою аудіо-відеотехніки. Базовою є методика навчання на лекціях із застосуванням мультимедійного методу.

Методи навчання:

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний. Здобувачі одержують знання на лекціях, опрацювання нормативних документів, стандартів, через презентації для оцінки та здійснення висновків.

2. Репродуктивний метод – застосовують на основі зразка (документа чи реєстра або правил його складання). Здобувачі виконують завдання за інструкціями та алгоритмом.

3. Метод проблемного викладу. Здобувачі вищої освіти, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, аналізують та роблять висновки.

4. Дослідницький метод. Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань.

Самостійна робота передбачає використання методів навчання: проблемного викладу, дослідного, частково-пошукового.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю включають в себе поточний, підсумковий контроль знань, тестові завдання для комплексної перевірки знань з навчальної дисципліни.

Для оцінювання знань здобувачів використовуються: поточний контроль (ПК), підсумковий контроль за змістовими частинами (ПКЗЧ) та семестровий контроль (СК). Дисципліна «Поведінкові фінанси» вивчається у 6 семестрі, формою підсумкового контролю знань є залік.

Методи усного контролю: індивідуальне / фронтальне опитування, дискусії; доповіді, захист рефератів.

Методи письмового контролю: тестовий контроль, поточні контрольні роботи, підсумкові контрольні роботи за змістовими частинами.

Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності здобувачів на практичних заняттях оцінюється викладачем самостійно.

Орієнтовні форми контролю знань на практичних заняттях та їх оцінка:

- усна відповідь – до 2 балів;
- доповнення відповіді – до 1 балів;
- самостійна робота – до 2 балів;
- есе (короткі відповіді на запитання) – до 2 балів;
- тестування – до 2 балів;
- участь в дискусії – до 1 балів.
- реферат (змістовна письмова робота на задану тему з аналізом літератури та висновками) – до 5 балів.
- кейс-аналіз – 5 балів;

- презентація за темою – 3 бали;
- міні- проєкт – 5 балів;
- розрахункова робота по фінансовому стану підприємства – 5 балів;
- тестування онлайн – 10 балів.

За результатами контрольних заходів здобувачам виставляються бали. Максимальна кількість балів, що може набрати здобувач у семестрі дорівнює 100 балам.

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів під час опитування

2 бали Володіння повною мірою навчальним матеріалом, вільний самостійний та аргументований виклад під час усних та письмових відповідей, всебічне розкриття змісту теоретичних питань та практичних завдань з використанням обов'язкової і додаткової літератури. Усі практичні завдання виконані в повному обсязі та без помилок.

1,5 бали Достатнє володіння навчальним матеріалом, обґрунтований його виклад під час усних виступів та письмових відповідей, здебільшого розкритий зміст теоретичних питань та практичних завдань з використанням обов'язкової літератури. Під час висвітлення окремих питань немає достатньої глибини відповіді та аргументації, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильне виконання більшості практичних завдань.

1 бал Часткове володіння навчальним матеріалом, є лише базові знання. Усні та письмові відповіді викладені фрагментарно, поверхово, недостатньо розкритий зміст теоретичних питань та практичних завдань, допущені суттєві неточності, правильно виконана половина практичних завдань.

0,5 балів Недостатнє володіння навчальним матеріалом, зміст більшості питань теми не викладений, допущені суттєві помилки. Правильно виконані окремі практичні завдання.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

2 бали Повне і всебічне розкриття питань самостійного опрацювання, вільне оперування поняттями і термінологією, демонстрація глибоких знань джерел, є власна думка щодо відповідної теми і аргументованість. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені.

1,5 бали Розкриті питання, винесені для самостійного опрацювання, оперування поняттями і термінологією, продемонстровані знання джерел, є власна думка щодо відповідної теми, однак не доведена. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, допущені несуттєві помилки.

1 бал Розкриті не всі питання самостійного опрацювання, невпевненість щодо понять і термінології, є знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань допущені помилки, виконані завдання оформлені належним чином, деякі завдання не виконані.

0,5 балів Питання розкриті у загальних рисах, демонструє нерозуміння їх сутності, допущені помилки у висновках, матеріал викладений нелогічно. Виконані лише окремі завдання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.

Критерії оцінювання тестових завдань під час поточного контролю знань за змістовими частинами

Тест складається з 20 завдань, за які здобувач може набрати 20 балів (кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал).

20 балів – здобувач дав не менше 90% правильних відповідей.

15 балів – здобувач дав не менше 75% правильних відповідей.

12 балів – здобувач дав не менше 60% правильних відповідей.

0 балів – здобувач дав менше 60% правильних відповідей.

У випадку відсутності здобувача на практичному (семінарському) занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття шляхом написання реферату на тему, задану викладачем (але не більше половини від загальної кількості занять). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. За навчальну дисципліну здобувачем може бути отримано максимально 100 балів. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліковій книжці.

Критерії оцінювання виконання і захисту рефератів.

Критеріями оцінювання реферативних робіт є повнота розкриття теми, висвітлення сучасного стану та перспективних змін об'єкта дослідження, дотримання логіки та послідовності викладу, якісне оформлення реферату з дотриманням вимог вищої школи, володіння матеріалом обраної теми при презентації реферату. Максимальна кількість балів за реферат з його захистом – 5 балів.

Оцінка “5” (відмінно) - 5 балів, якщо:

- тема реферату актуальна та відзначається практичною спрямованістю;
- у роботі здійснено ґрунтовний аналіз усіх аспектів проблеми;
- використано сучасні джерела, у тому числі періодичні видання, монографії, які дають змогу висвітлити теоретичні й прикладні аспекти теми;
- матеріал роботи добре структурований, логічно викладений та побудований на конкретному прикладі;
- висновки відповідають завданням роботи, свідчать про реалізацію мети дослідження;
- висновки є обґрунтованими та мають практичну значущість;
- роботу оформлено з дотриманням встановлених правил.

Оцінка “4” (добре) – 4 бали, якщо:

- тема реферату актуальна;
- у роботі здійснено аналіз основних аспектів проблеми;
- використано джерела, які дають змогу розкрити теоретичні й прикладні аспекти теми;
- матеріал роботи структурований, логічно викладений та побудований на конкретному прикладі;
- висновки відповідають завданням роботи;

- рекомендації мають практичну спрямованість;
- оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам.

Оцінка “3” (задовільно) – 3 бали, якщо:

- здійснений здобувачем вищої освіти теоретичний аналіз не повною мірою відповідає темі, меті і завданням дослідження;
- використані джерела не дають можливості повністю розкрити проблему;
- висновки не повністю відповідають завданням роботи;
- рекомендації недостатньо обґрунтовані;
- робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є певні недоліки.

Оцінка “2” (незадовільно) – 0-2 балів, якщо:

- здійснений здобувачем аналіз не відповідає темі, меті і завданням дослідження;
- у змісті реферату не аналізується об’єкт дослідження, певні положення не ілюструються (в т.ч. таблицями, графіками тощо);
- здобувач науково-освітнього рівня доктор філософії не використовував необхідні літературні, нормативні джерела і статистичні дані;
- висновки не відповідають завданням роботи;
- оформлення роботи не відповідає встановленим правилам.

Підсумковий (семестровий) контроль

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виводиться із суми балів за поточну успішність.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)													Разом за ЗЧ	Додаткові бали	Підсумкова оцінка (залік)
Змістова частина 1						Змістова частина 2									
T1	T2	T3	T4	T5	ПК ЗЧ1	T6	T7	T8	T9	T10	T11	ПК ЗЧ 2			
Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 20	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 20	Max 95	Max 5	Max 100

T 1,2 ... T11 – теми змістових частин.

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	не зараховано
35-59	FX	Незадовільно	
1-34	F	Незадовільно (з обов’язковим	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Нікіфоров П.О., Марич М.Г. Поведінкові фінанси : навч. пос., вид. друге, доповн. і перероб.. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2024. 181 с.
2. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення. Київ: Наш формат, 2018. Вступ, Р.1; 33.
3. Талер Р. Поведінкова економіка. Чому люди діють ірраціонально і як отримати з цього вигоду. Київ: Наш Формат, 2022. Передмова.
4. Генріх Бортіс. Інституції, поведінка та економічна теорія: внесок до класико-кейнсіанської політичної економії / перекл. з англ. Т. Бардадим. К.: ВД «Києво-Могилянська академія». 2007. 560 с.
5. Корнеєв В.В. Поведінкові фінанси та інвестування в експлоативній економіці. URL: <http://iee.org.ua/ua/publication/211/>
6. Кузьмук С.Г. Досвід практичного застосування біхевіористичної концепції у фінансах та особливості його використання в Україні / Сучасні тенденції інституціональних трансформацій фінансової системи України: кол. монографія / за заг. ред. П.О. Нікіфорова. Чернівці: Технодрук, 2018. С. 168-179.
7. Ложкін Г.В., Комаровська В.Л. Економічна психологія: навч. посіб. К.: Видавничий дім «Персонал», 2014. 412 с.
8. Нікіфоров П.О., Марич М.Г. Поведінкові фінанси. Навч.посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т, 2022. 144 с. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4715>
9. Річард Таллер. Поведінкова економіка. Чому люди діють ірраціонально і як отримати з цього вигоду. К.: Наш формат, 2021. 464 с.
10. Кас Санстейн, Річард Талер Поштовх. Як допомогти людям зробити правильний вибір: пер. з англ. О. Захарченко. К.: Наш формат, 2017. 312 с.
11. Формування фінансової поведінки домогосподарств в Україні: монографія / В. М. Мельник, І. Д. Якушик, І. А. Ломачинська, О. О. Драган. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2014. 212 с.

Допоміжна

1. Танклевська Н.С., Повод Т.М. Поведінкова економіка: етимологія, сутність, теорія. Науковий вісник льотної академії. Серія: Економіка, менеджмент та право. Вип. 3;4. 2021. С. 38-46. <http://hdl.handle.net/123456789/6213>
2. Дэн Ариели Предсказуемая иррациональность. Скрытые силы, определяющие наши решения - Манн, Иванов и Фербер. 2010. С. 296. URL: http://loveread.ec/view_global.php?id=47849
3. Ілляшенко П. Поведінкові фінанси: історичний огляд і основні засади/ *Вісник Національного банку України*. 2016. № 239. С. 30-57. URL:

<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=47782938>

4. Кізима Т.О. Поведінкові фінанси як новий напрям досліджень сучасної фінансової науки. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2013. Вип. 9(2). С. 175-179. URL:

<http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12096/1/%D0%9A%D1%96%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B0%20%D0%A2..pd>

5. Малишенко, К. А. Поведінкові фінанси та їх вплив на динаміку фондового ринку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 16. С. 57-60.

6. Нілова Н.М., Семененко Т.О. Поведінкові особливості споживачів. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. Суми : Укр. акад. банк. справи НБУ, 2014. Вип .39. С. 142-149.

7. Akbas F., Armstrong W.J., Sorescu S., Subrahmanyam A. (2015). Smart money, dumb money, and capital market anomalies. *Journal of Financial Economics*, 2 (118), 355-382. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2015.07.003>

8. Anderson A. (2013). Trading and Under-Diversification. *Review of Finance*, 7(5), 1699-1741. <https://doi.org/10.1093/rof/rfs044>

9. Baker M., Wurgler J. (2011). Behavioral Corporate Finance: An Updated Survey. NBER Working Paper No. 17333. Available at: <https://academic.oup.com/rof/article-abstract/17/5/1699/1582813?redirectedFrom=fulltext>

10. Varabash L.V. Theoretical Aspects of Harmonization of Ukraine Tax System in Context of Behavioral Finance. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Випуск 98. Частина 2: Економічні науки. С. 254–262.*

11. Bazley W. J., Cronqvist H., Mormann M. (2016). In the Red: How Color Affects Investors and Financial Markets. Unpublished manuscript. Available at: <https://goo.gl/Bb4T1Q>

12. Coulon, Y. (2019). Rational investing with ratios: Implementing ratios with enterprise value and behavioral finance. *Rational investing with ratios: Implementing ratios with enterprise value and behavioral finance* (pp. 1-161) doi:10.1007/978-3-030-34265-4

13. Hommes, C., & Wagener, F. (2009). Complex evolutionary systems in behavioral finance. *Handbook of financial markets: Dynamics and evolution* (pp. 217-276) doi:10.1016/B978-012374258-2.50008-7

17. Karpyshyn Nataliia Behavioral financial decisions of households in Ukraine. Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 10 вересня 2019 року). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. XXX с., англ. мова.

14. Mutum, K. (2020). Volatility forecast incorporating investors' sentiment and

its application in options trading strategies: A behavioural finance approach at nifty 50 index. *Vision*, 24(2), 217-227. doi:10.1177/0972262920914117

15. Pompian, M. M. (2020). Behavioral finance and the coronavirus bear market. *Journal of Wealth Management*, 23(2), 70-74. doi:10.3905/JWM.2020.23.2.070

16. Raman V., Antony A. (2015) —Evolutions and Challenges of Behavioral Finance International Journal of Science and Research (IJSR). Vol. 4, pp. 1055-1059.

17. Shiller R.J. (2003). From efficient markets theory to behavioral finance. *Journal of Economic Perspectives*, 17 (1), 83-104. <https://doi.org/10.1257/089533003321164967>

18. Shleifer, Andrei (2000). *Inefficient Markets: An Introduction to Behavioral Finance*. Oxford, UK: Oxford University Press.

19. Szyszka, A. (2013). Behavioral finance and capital markets: How psychology influences investors and corporations. *Behavioral finance and capital markets: How psychology influences investors and corporations* (pp. 1-335) doi:10.1057/9781137366290

Інформаційні ресурси

1. Journal of Behavioral and Experimental Finance <https://www.journals.elsevier.com/journal-of-behavioral-and-experimental-finance2>.